

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
02/2351-99	
DATO 21 MARS 2003	
AN 501	EKSP.
Vassdragsle	

Oppland
fylkeskommune
Plan og miljø

Adresse:

Serviceboks
2626 Lillehammer
Tlf. 6128 9279
Fax 6128 9419
Bankkonto:
2000 09 50018

E-post:

postmottak@oppland.org

Besøksadresse:

Kirkegaten 76

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår ref.: 200300151-31 TOM/- E: 020 &13
Deres ref.: 02/2296

Lillehammer, 20. mars 2003

UTTALELSE TIL FORSLAG OM ENDRINGER I INDUSTRIKONSESJONSLOVEN OG VASSDRAGSREGULERINGSLOVEN.

Vi viser til brev av 29. november 2002 om høring av endringer i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven. Vi viser også til brev av 23. januar 2003 om fristutsettelse til 31. mars 2003.

1. Fylkesutvalgets vedtak

Oppland fylkeskommune ved fylkesutvalget fattet slikt vedtak:

"Oppland fylkeskommune finner ikke høringsdokumentet tilstrekkelig for å ta stilling til så omfattende lovendringer. En ber derfor om at saken utsettes og at det nedsettes et bredt sammensatt lovutvalg. For nærmere begrunnelse vises til kapittel 2 i saken."

I tillegg fremmet Eli Blakstad følgende tillegg til saksinnstillingen pkt. 2.7. – side 4: "En slik endring vil ha store konsekvenser for mange kommuner. Kommunene/lokalsamfunnene har tatt store belastninger på vegne av fellesskapet. Oppland fylkeskommune ber om at lovutvalget utreder konsekvensene grundig." Fylkesutvalget ga sin enstemmige tilslutning til at tillegget innarbeides i saksinnstillingen. Nedenfor følger kapittel 2 i saken med tillegget innarbeidet.

2. Oppland fylkeskommunes standpunkt til høringssaken

2.1 Videreføring av regler om hjemfall

Regjeringen legger til grunn at vassdragene er en felles ressurs som over tid bør være underlagt offentlig styring og kontroll. Oppland fylkeskommune støtter derfor videreføring av hjemfallsinsittuttet.

2.2 Maktforskyvning mellom forvaltningsnivåene

Regjeringen mener lovendringen kan gjennomføres uten kompensasjon til kommuner og fylkeskommuner. Det er noe usikkerhet om dette. Imidlertid bør vurderingen gjøres uavhengig av om lovendringen iht. grunnloven medfører plikt til å betale kompensasjon eller ikke. *Oppland*

Plan og miljø

Saksbehandler: Torbjørn Monset, tlf. +47 6128 9279

fylkeskommune mener at det ikke er rimelig at Staten ved hjemfall skal ta over store verdier fra kommuner og fylkeskommuner uten å betale for disse. Dette vil svekke kommunene og fylkeskommunene. Videre mener vi at den maktforskyningen mellom forvaltningsnivåene og sentraliseringen lovforslaget innebærer svekker lokaldemokratiet.

2.3 Virkningene av at Staten på sikt blir eneste offentlige eier.

Oppland fylkeskommune legger til grunn at kommunene og fylkeskommunene ikke er i stand til å bygge opp en kapitalbase slik at de kan kjøpe tilbake kraftverkene til markedspris. Virkningene av at kommuner og fylkeskommuner på sikt sjaltes ut av kraftmarkedet bør derfor vurderes og utredes nærmere. I dag er 85 % av produksjonskapasiteten i offentlig eie. Vi kan ikke se at det er hensiktsmessig at staten skal overta en så stor andel av produksjonskapasiteten. Vi viser i denne anledning til at det ikke er ønskelig at Statkraft eier mer i det norske markedet. Lovforslaget vil derfor kunne føre til at private eierandeler vil øke fra ca 15 % til 65 % om Statkraft holdes uforandret. Vi mener at dagens system med stort offentlig eierskap fordelt på mange selskaper på flere forvaltningsnivå best ivaretar målet om offentlig styring og kontroll med kraftmarkedet. Det bør utredes hvordan økt privat eierandel, herunder økt utenlands eierandel vil virke på kraftmarkedet.

2.4 Krafteierskap som motor i kommunal og fylkeskommunal utvikling

For Oppland bør krafteierskap være en motor i regional utvikling. Mange kommuner baserer sitt tjenestenivå på utbytte fra kraftsektoren. Oppland fylkeskommune har eierandeler for ca 550 millioner i kraftanlegg. Videre har kommunene i fylket eierandeler tilsvarende ca 2 milliarder. Ved aktivt eierskap antar vi at verdien av vannkraften vil øke og derav utgjøre et vesentlig bidrag i den lokale/regionale samfunnsutviklingen. Ut fra dette bør en vurdere virkningene for eierkommunenes økonomi og tjenestenivå etter at de vederlagsfritt har overdratt sine eierandeler ved hjemfall. Det bør også vurderes hvordan økt salg av eierandeler som følge av eventuelt salgspress vil påvirke kommuneøkonomien.

Viktig for Oppland er også at eierskap til kraftverk gi mulighet til å beholde viktig kompetanse i distriktene. Det gir i tillegg arbeidsplasser og skatteinntekter. Foruten å sikre eksisterende arbeidsplasser og næringsliv tilknyttet selskapet gir det muligheter for ytterligere satsning i det lokale/regionale samfunnet. Ut fra dette bør det vurderes hvordan sentralisering og utflagging vil påvirke sysselsettingen i distriktene.

2.5 Virkningene av større utenlandsk eierskap

Medfører lovforslaget økt salg av kommunalt og fylkeskommunalt eide kraftverk eller andeler i kraftverk, vil det kunne føre til større utenlandsk eierskap. Dette begrunnes med at det ikke vurderes som hensiktsmessig at Statkraft SF kjøper mer i det norske markedet og at det er få aktuelle norske kjøpere. Det er ikke utredet om økt utenlandsk eierskap vil føre til økt eksport av kraft og medfølgende svekket innenlandsk kraftbalanse. Økt salg av kraftverk, og da i første rekke finansiert ved utenlandske oppkjøp vil i en periode tilføre kapital til kommunene og til landet. Det bør vurderes hvordan dette vil påvirke kommuneøkonomien og den generelle etterspørsel i samfunnet.

2.6 Virkningene av hjemfall på samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer

Departementet påpeker at når tid for hjemfall nærmer seg, kan kraftverkseier unnlate å foreta samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer. Det vises til ulike ordninger for å motvirke dette, bl.a regler om driftsmessig stand ved hjemfallstidspunkt, spesielle skatteregler og regler om foregrepet hjemfall. Departementet bemerker også at forhandlinger om foregrepet hjemfall er administrativt krevende. I dag gjelder reglene om hjemfall ca 8 TWh årlig produksjon, og dette hjemfallet sikrer fellesskapet råderetten over begrensede naturressuser. I følge lovforslaget vil i tillegg vannfall og kraftanlegg med 110 TWh årlig produksjon hjemfalle om 75 år. Ved at dette hjemfallet gjelder kraftverk som allerede er i offentlig eie, får en ikke nytten av at fellesskapet sikres råderetten over begrensede naturressuser. Eventuelle negative virkninger av hjemfallsinstituttet på samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer vil imidlertid kunne få betydelige virkninger som følge av at lovforslaget innebærer en utvidelse fra 8 til 118 TWh.

Lovforslaget innebærer at hjemfallsinstituttet blir utvidet til å gjelde alle kommunale og fylkeskommunale kraftverk ut fra samfunnsøkonomiske betraktninger om at det vil medføre en mer effektiv bransje. For å få et riktig bilde av nytten av forslaget, er det viktig at eventuelle negative virkninger av denne utvidelsen også vurderes. Vi vil her også peke på når hjemfall nærmer seg i 2079, vil interessen for å kjøpe kraftverk kunne avta, og derav noe hensikten med lovforslaget; et effektivt marked for kjøp og salg av kraftverk.

2.7 Vertskommunenes inntekter ved hjemfall

I følge dagens regler skal inntil 1/3 av vannkraftanleggene eller vannkraftanleggenes verdi ved hjemfallet tilfalle kommunene der anleggene ligger. Det er kun hjemfall av private konsederte kraftverk som i dag gir slike inntekter, og disse står for 8 TWh årlig produksjon. Etter lovendringen vil i tillegg vannfall og kraftanlegg med 110 TWh årlig produksjon hjemfalle i 2079. Mange av vertskommunene har lavt innbyggertall og høye inntekter fra konsesjonsavgifter og konsesjonskraft. Departementet foreslår derfor endret fordelingsnøkkel slik at en mindre del av verdien av de store vannkraftanleggene tilfaller vertskommunene. En slik endring vil ha store konsekvenser for mange kommuner. Kommunene/lokalsamfunnene har tatt store belastninger på vegne av fellesskapet. Oppland fylkeskommune ber om at lovutvalget utreder konsekvensene grundig. Dette kan synes hensiktsmessig, slik at fordelingen mellom kommunene blir likere og ressursbruken mer hensiktsmessig. En kan imidlertid stille spørsmål ved om reduksjonen av kommunenes andel skal tilfalle staten, eller om det er hensiktsmessig at fylkeskommunene får en relativ andel for å ivareta rollen som regional utviklingsaktør.

2.8 Grunnrentebetraktninger

Departementet fremmer en del betraktninger om at eierskapsnøytralt hjemfall medfører at grunnrenten som oppstår ved utnyttelse av knappe naturressuser tilfaller fellesskapet. Til dette vil Oppland fylkeskommune bemerke at så lenge kraftverk er eid av kommuner eller fylkeskommuner tilfaller grunnrenten fellesskapet. Dette momentet bør derfor ikke tillegges vekt. Videre må bemerkes at ved kommunuallt eller fylkeskommunalt eie tilfaller grunnrenten fellesskapet hele tiden og ikke kun hvert 75. år som ved hjemfall av private eierandeler. Et viktig moment i grunnrentebetraktningen er at den private andel må forventes å øke sterkt jf. pkt. 2.3

2.9 Heving av grensen for konsesjonsplikt

Det foreslås at grensen for konsesjonsplikt økes fra 1000 til 4000 naturhestekrefter (fra ca 1,25 til 5 MW). Det innebærer at vertskommunene ikke får de gode konsesjonsbehandling etter loven medfører, slik som konsesjonsavgifter, konsesjonskraft, hjemfall og evt. andre vilkår som pålegges kraftverkseier (hjelpelanlegg som skal komme almennheten til gode, næringsfond mv.). Denne delen av problemstillingen er overhodet ikke vurdert i høringsnotatet, kun fordelene ved at utbygger slipper konsesjonsbehandling. Endringen bør derfor utredes nærmere, herunder bør konsekvensene av ulike nivå for konsesjonsplikt vurderes.

2.10 Opphevelse av skjønnsordningen ved hjemfall

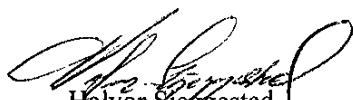
Departementet foreslår at skjønnsordningen ved uenighet om kraftverks driftsmessige stand ved hjemfall oppheves og erstattes med forvaltningens skjønn, dvs. departementets skjønn. Videre foreslås regler slik at overtredelse/unnlattelse av å gjennomføre pålegg vil medføre tvangsmulkt. Dette medfører minsket rettssikkerhet for kraftverkseierne og bør derfor utredes nærmere.

3. Konklusjon

Som påpekt ovenfor er det flere sider ved lovforslaget som bør vurderes grundigere. Regjeringen bruker kun samfunnsøkonomiske teorier i sine begrunnelser. Mer konkret vurdering av ulempene ved dagens system og virkningene av lovforslaget foreligger ikke. Det er også behov for at lovendringen vurderes fra andre synsvinkler og at alternativer til regjeringens forslag utredes nærmere, herunder transaksjonsmodellen. Videre må lovforslag vurderes i forhold til kravene fra ESA.

Oppland fylkeskommune finner ikke høringsdokumentet tilstrekkelig for å ta stilling til så omfattende lovendringer. En ber derfor om at saken utsettes og at det nedsettes et bredt sammensatt lovutvalg. For nærmere begrunnelse vises til kapittel 2 i saken.

Med hilsen

Halvor Sjeggstad
ass. fylkesrådmann

Torbjørn Monset
Torbjørn Monset
saksbehandler

Vedlegg:
Saksprotokoll fra møte i fylkesutvalget

Kopi:
Kommunenes sentralforbund
Samarbeidande kraftfylke

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak 200300151
Arkivnr. E: 020 & 13
Saksbehandler Torbjørn Monset

Saksgang	Møtedato	Saknr
Fylkesutvalget	18.02.03	14/03

HØRINGSSAK - ENDRINGER I INDUSTRIKONSESJONSLOVEN OG VASSDRAGSREGULERINGSLOVEN. HJEMFALL TIL STATEN FOR KOMMUNALE OG FYLKESKOMMUNALE KRAFTVERK

Fylkesutvalget 18.02.03

Audun Holsbrekken fremmet siste avsnitt under Konklusjon i innstillingen som forslag til vedtak slik:
"Oppland fylkeskommune finner ikke høringsdokumentet tilstrekkelig for å ta stilling til så omfattende lovendringer. En ber derfor om at saken utsettes og at det nedsettes et bredt sammensatt lovutvalg. For nærmere begrunnelse vises til kapittel 2 i saken."
og foreslo samtidig at saksutredningen følger som del av høringsuttalelsen.

Eli Blakstad fremmet følgende endringsforslag til saksinnstillingens pkt. 2.7. – side 4:
Nytt forslag ettervannkraftanleggene tilfaller vertskommunen:
"En slik endring vil ha store konsekvenser for mange kommuner. Kommunene/lokalsamfunnene har tatt store belastninger på vegne av fellesskapet. Oppland fylkeskommune ber om at lovutvalget utreder konsekvensene grundig."

Fylkesutvalget ga sin enstemmige tilslutning til at hele side 4 i saksinnstillingen omskrives i samsvar med fremmet forslag.

I samsvar med fremmet forslag fra Audun Holsbrekken fattet fylkesutvalget enstemmig slikt

V E D T A K

Oppland fylkeskommune finner ikke høringsdokumentet tilstrekkelig for å ta stilling til så omfattende lovendringer. En ber derfor om at saken utsettes og at det nedsettes et bredt sammensatt lovutvalg. For nærmere begrunnelse vises til kapittel 2 i saken.

RETT UTSKRIFT:

DATO: 11. mars 2003